

Голові разової спеціалізованої вченої ради
державного некомерційного підприємства
«Державний університет «Київський
авіаційний інститут»,
доктору наук з державного управління,
професору, професору кафедри публічного
управління та адміністрування Факультету
економіки та бізнес-адміністрування
ЛЕЛЕЧЕНКО Анжелі Павлівні

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, професора кафедри публічного управління та адміністрування Факультету економіки та бізнес-адміністрування Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» **ГРИЩЕНКО Ірини Миколаївни** на дисертаційну роботу Пархоменко Людмили Миколаївни на тему: «Трансформація державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації. Триваюча екзистенційна війна в Україні, де на кону стоїть не просто боротьба за територію, ресурси чи політичний вплив, а війна за право на саме життя, за збереження ідентичності, мови, культури. Така війна характеризується високою інтенсивністю бойових дій, великою кількістю жертв та руйнувань. Для відновлення знищених чи пошкоджених об'єктів, для повернення життя на деокуповані території України та формування національної стійкості на всій території держави реалізується План відновлення України, у рамках якого визначено перелік Національних програм для досягнення ключових результатів. Серед цих програм є «Прагнення до інтеграції в ЄС», «Розширення та інтеграція логістики з ЄС», «Відновлення та модернізація житла та інфраструктури регіонів» та ін.

Всі ці Національні програми передбачають державне регулювання процесу відбудови на всіх стадіях реалізації проєктів, у тому числі проєктів розвитку дорожньо-транспортної, будівельної, регуляторної та ін. сфер. Нормативно-правове регулювання процесів відбудови може як стимулювати її розвиток, так і створювати адміністративні бар'єри, що ускладнюють залучення інвесторів та реалізацію будівельних проєктів. Інвестиційна привабливість територій України безпосередньо залежить від прозорості регуляторних механізмів, підзвітності та дотримання основоположних принципів. Варто відмітити, що ще нещодавно в Україні діяли понад півтори тисячі різних дозвільних документів, а чим вище обсяг регулювання, тим нижче рівень економічної свободи і ділової активності. Більшість

із цих дозволів не виконували своєї основної функції – не захищали суспільство від зловживань, на які йшов бізнес заради фінансової наживи.

Наразі є необхідність трансформації державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві, тому тема дисертації є актуальною та своєчасною.

З огляду на актуальність теми, достатньо логічним є зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт: кафедри публічного управління та адміністрування «Державного університету «Київський авіаційний інститут», тема НДР «Теоретико-методологічні засади трансформації публічного управління в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення» (ДР № 0125U002024).

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в особистому внеску автора у вирішення актуального наукового завдання в галузі публічного управління та адміністрування.

Обґрунтованість отриманих наукових результатів підтверджується їх логічною послідовністю, внутрішньою узгодженістю та відповідністю сучасним науковим підходам до вдосконалення публічного управління й адміністрування.

Запропонований дисертанткою комплексний механізм державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у сфері будівництва, що базується на структурно-функціональному алгоритмі організації відповідних процедур, охоплює повний цикл закупівельної діяльності – від стратегічного планування до постконтрактного моніторингу, систематизує ключові етапи, направлений на формування потреб на основі техніко-економічного обґрунтування, аналізу ринку, підготовки тендерної документації з урахуванням специфіки нематеріальних послуг, застосування цифрових інструментів оцінювання та перевірки доброчесності учасників, прозорого адміністрування процедур із залученням незалежних експертів, а також постконтрактного супроводу, акцентує на інтеграції аналітичного, управлінського, цифрового, нормативно-правового, інституційного та комунікаційного блоків до єдиної скоординованої системи, що забезпечує збалансованість між гнучкістю процедур та контролем за ефективністю використання публічних коштів, зниженню корупційних ризиків, підвищенню якості послуг та забезпеченню сталого розвитку будівельної галузі.

Варто відмітити, що даний науковий доробок характеризується комплексністю підходу, створенням цілісного механізму державного регулювання, що охоплює повний цикл закупівель – від планування до постконтрактного моніторингу, що робить цей підхід інноваційним у порівнянні з традиційними моделями. Використання авторкою алгоритмічного підходу до організації процедур закупівель інжинірингових і консалтингових послуг – це новий науковий внесок, оскільки у сфері будівництва зазвичай акцент робиться на матеріальних ресурсах (роботах, товарах), тоді як нематеріальні послуги мають специфіку й складніші механізми оцінки. Підхід авторки щодо інтеграції блоків у єдину систему, зокрема об'єднання аналітичного, управлінського, цифрового, нормативно-правового, інституційного та комунікаційного блоків у скоординовану систему регулювання

свідчить про міждисциплінарність і відхід від вузькогалузевого бачення вирішення проблеми. Варто акцентувати увагу на тому, що авторка фокусується на цифрових інструментах і перевірці доброчесності. Застосування цифрових механізмів для оцінювання учасників та перевірки їхньої доброчесності – це новітній підхід, що відображає сучасні тренди *good governance* та антикорупційні практики. У поєднанні з залученням незалежних експертів це створює новий підхід до забезпечення прозорості.

Також Пархоменко Л. М. розробила концептуальну багаторівневу модель державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг, що охоплює всі рівні управління, базується на засадах законності, прозорості, конкурентності та підзвітності, реалізується через електронну систему ProZorro, нормативно-правові акти, контрольні та інформаційні механізми, а також передбачає адаптацію стандартів Європейського Союзу, FIDIC та провідних світових практик із управління контрактами до національного контексту, орієнтована на потреби всіх стейкхолдерів з метою забезпечення підвищення якості реалізації проектів, зниження корупційних ризиків та сприяє сталому розвитку будівельної галузі. Запропонована модель має ознаки наукової новизни, оскільки вперше пропонує інтеграцію всіх рівнів у єдину систему, поєднує національні інституційно-правові механізми з міжнародними стандартами, формує ціннісно-орієнтовану основу закупівель та акцентує на потребах стейкхолдерів і сталому розвитку. Тож цей науковий доробок авторки можна позиціонувати як нову концептуальну рамку державного регулювання закупівель нематеріальних послуг у будівництві, що має як теоретичну, так і практичну значущість.

Запропоновані у роботі підходи до оцінювання ефективності процедур закупівель інжинірингових і консалтингових послуг шляхом формування системи показників, що враховують якісні та кількісні параметри (вартість, строки, відповідність технічним вимогам, ступінь інноваційності, екологічні стандарти тощо) містять наукову новизну, оскільки формують систему показників, а не окремі критерії, крім того, враховують специфіку нематеріальних послуг, тобто акцентують увагу не лише на стандартних критеріях надання інжинірингових та консалтингових послуг – ціна/якість, але й на інтелектуальній, інноваційній чи аналітичній складовій цих процесів надання послуг. Варто відмітити науковий доробок авторки у формуванні розширеного виміру ефективності шляхом поєднання економічних, технічних, соціально-екологічних, управлінських критеріїв в одну систему, що дозволяє оцінювати закупівлю інжинірингових та консалтингових послуг не лише як транзакцію, а як науково-практичний внесок у розвиток науки та практики публічного управління та адміністрування.

Інші наукові здобутки авторки також сформульовані на підставі матеріалів, викладених у дисертаційній роботі.

Тож результати дослідження Пархоменко Л.М. є обґрунтованими, оскільки вони спираються на сучасну методологію публічного управління, відповідають стратегічним пріоритетам державного регулювання в Україні, а також узгоджуються з міжнародними стандартами та практиками і підтверджені логічною структурою, системним підходом і прикладними можливостями впровадження у практику діяльності органів публічної влади.

Достовірність дослідження забезпечується використанням сучасних методів

наукового пізнання, а також апробацією результатів на науково-практичних конференціях. Особистий внесок авторки у вирішення актуального науково-практичного завдання у галузі публічного управління та адміністрування полягає в теоретичному обґрунтуванні процесів трансформації державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві і розробці практичних рекомендацій щодо їх удосконалення з урахуванням європейського досвіду є значним, оскільки всі етапи дослідження були виконані самостійно, а отримані результати є оригінальними та науково обґрунтованими.

Тож поставлене в дисертаційній роботі наукове завдання виконано повністю, здобувачка повною мірою оволоділа методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

За своїм змістом дисертаційна робота Пархоменко Людмили Миколаївни повністю відповідає проєкту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та напрямкам досліджень відповідно до освітньо-наукової програми «Публічне управління та адміністрування».

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям з публічного управління та адміністрування.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадиння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота є результатом самостійних досліджень здобувачки і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело, а виявлені в рукописі текстові збіги та можливі запозичення обумовлені використанням усталених і загальноприйнятих термінів та понять.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою. Стиль та мова викладення наукових положень дисертації та публікацій автора послідовні, спостерігається логічний зв'язок задач, що досліджуються.

Дослідження складається із вступу, списку умовних позначень, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки. Робота містить 8 рисунків, 11 таблиць, 4 додатки.

У вступі відображено актуальність проблеми, визначену мету та завдання дослідження, наукову новизну і практичну цінність роботи, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження.

У першому розділі дисертаційної роботи досліджено історичні передумови, етапи становлення та особливості розвитку системи публічних закупівель в Україні, розкрито теоретичні основи державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві, проведено аналіз нормативно-правового регулювання закупівель інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві. У межах дослідження проаналізовано різні підходи до визначення сутності інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві, що дозволило уточнити їх роль і функціональне призначення в контексті сучасних викликів галузі.

У другому розділі проаналізовано сучасний стан та специфіку здійснення

закупівель інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві в Україні, досліджено систему контролю у сфері закупівель інжинірингових та консалтингових послуг і роль Антимонопольного комітету України як органу оскарження, розкрито особливості міжнародної практики організації та регулювання закупівель інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві. Авторкою ідентифіковано низку системних проблем, серед яких: фрагментарність нормативного регулювання, відсутність чітко визначених критеріїв оцінки якості послуг, а також нестача спеціалізованих підходів до планування та організації тендерних процедур, що ускладнюють ефективну імплементацію чинного законодавства в зазначеному сегменті. Доведено, що вдосконалення механізмів закупівель інжинірингових і консалтингових послуг має здійснюватися в рамках загальної стратегії підвищення ефективності державного управління, забезпечення раціонального використання бюджетних ресурсів та зміцнення суспільної довіри до інституцій, що сприятиме підвищенню якості реалізації будівельних проєктів, сталому розвитку інфраструктури та гармонізації національної системи закупівель із європейськими стандартами.

У третьому розділі запропоновано шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання публічних закупівель інжинірингових і консалтингових послуг у будівництві через впровадження нових управлінських рішень. Визначено ключові напрями модернізації: цифровізація закупівельних процесів із використанням технологій штучного інтелекту та Big Data, удосконалення електронних систем моніторингу, запровадження гнучких контрактних моделей, орієнтованих на кінцевий результат. За результатами аналізу концепції кваліфікаційного відбору учасників розроблено концептуальні засади трансформації процедур закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві, що інтегрують міжнародний досвід, національну специфіку та сучасні управлінські підходи.

Основні положення дисертації доведені до рівня конкретних практичних рекомендацій, які можуть бути цілеспрямовано використані в процесі формування та реалізації антикорупційної політики.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Наукові результати дисертації висвітлені у 11 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 5 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України.

Також результати дисертації були апробовані на 6 наукових фахових конференціях.

Аналіз опублікованих наукових праць Пархоменко Л. М. свідчить про належний рівень опанування теоретичними засадами та сучасними підходами до вирішення досліджуваної проблематики трансформації державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві. Зміст публікацій відповідає основним положенням дисертаційного дослідження, що свідчить про послідовність, логічність та наукову зрілість автора. Здобувачка дотримується належного рівня академічної етики, коректно посилається на джерела, уникає необґрунтованих запозичень та надає належне авторство. Тож

публікації відповідають вимогам до наукових робіт, а здобувач демонструє високий рівень наукової культури.

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

Дисертаційне дослідження Пархоменко Людмили Миколаївни на тему: «Трансформація державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві», беззаперечно є актуальним, ґрунтовним дослідженням, яке містить наукову новизну, демонструє високий теоретичний рівень та суттєву значущість отриманих результатів, проте, як і будь-яке наукове дослідження, воно містить дискусійні положення та зауваження, які можуть бути предметом подальшого обговорення та вдосконалення.

1. Автором дослідження на основі ґрунтового аналізу сучасного стану державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві виокремлено низку системних проблем, серед яких низький рівень конкуренції на торгах, обмежена практика застосування нефінансових критеріїв оцінювання. Вирішення цих та інших, виокремлених автором проблемних питань доцільно було б більш розширено описати в дисертаційній роботі.

2. Крім цього, Постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2025 № 362 у сфері управління Агентства відновлення та розвитку інфраструктури України визначено централізовану закупівельну організацію – Державне підприємство «Інфраструктурні проекти». Це перша в Україні центральна купівельна організація, яка має право здійснювати не лише закупівлі товарів і послуг, а й будівельних робіт, зокрема нового будівництва, експлуатаційного утримання доріг, розроблення проектної документації у будівництві та інших складових інфраструктурних проектів. Тобто ДП «Інфраструктурні проекти» – це уніфікований підхід до умов проведення тендерних процедур, що дозволяють заощадити час і ресурси замовника, підвищити рівень конкуренції на ринку та інвестиційну привабливість для міжнародних партнерів; – це інструмент незалежного контролю за всіма процесами через експертну наглядову раду, до якої входять міжнародні експерти. Саме через ДП «Інфраструктурні проекти» будуть відбуватися закупівлі для служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях, а також закупівлі у межах реалізації складних інфраструктурних проектів. Це питання також варто було б представити в дисертаційній роботі.

3. У роботі аргументовано доведено необхідність запровадження кваліфікаційного підходу до оцінки учасників тендерних процедур із акцентом на професійну компетентність, досвід та технічну спроможність, проте, не приділено достатньо уваги тому, як на основі міжнародного та вітчизняного досвіду можливо забезпечити ефективне нормативно-правове та інституційне підґрунття для запровадження кваліфікаційного підходу до оцінки учасників тендерних процедур в Україні.

4. Слушними є підняті питання щодо відсутності кваліфікаційних вимог до інженерів-консультантів та нормативного закріплення механізмів акредитації постачальників інтелектуальних послуг. На нашу думку, шляхам вирішення цих питань доцільно було б приділити більше уваги.

Вважаємо, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують

загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висловлені зауваження мають, здебільшого, дискусійну та рекомендаційну спрямованість, а виявлені недоліки та побажання, насамперед, окреслюють можливі перспективні напрями подальшої наукової роботи і творчих пошуків у розробці проблематики трансформації державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг в будівництві.

Висновок про дисертаційну роботу

Вважаю, що дисертаційна робота здобувачки ступеня доктора філософії Пархоменко Людмили Миколаївни на тему: «Трансформація державного регулювання закупівель інжинірингових та консалтингових послуг у будівництві» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

Виходячи з вищевикладеного вважаю, що подана дисертаційна робота відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» № 44 від 12.01.2022, а також нормам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року (із змінами) щодо структури та оформлення дисертаційних робіт.

З огляду на викладене, Пархоменко Людмила Миколаївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

професор кафедри публічного
управління та адміністрування
Факультету економіки та бізнес-адміністрування
державного некомерційного підприємства
«Державний університет
«Київський авіаційний інститут»,

доктор наук з державного управління, доцент

Ірина ГРИЩЕНКО

03.06.2025 р. Грищенко І. засвідчую

Грищенко І.

секретар КАС

Генс Набова

